

ІНВЕСТИВАННЯ У СФЕРІ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

Повх Микола Миколайович, студент III курсу навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх

Науковий керівник: доцент кафедри фінансового права та фіскального адміністрування, к.е.н., доцент, **Грущенко Олена Анатоліївна**

В умовах посилення глобалізації та поглиблення євроінтеграційних процесів українські підприємства отримують нові можливості щодо доступу на світові промислові ринки, що у свою чергу обумовлює необхідність підвищення конкурентоспроможності та модернізації економіки України. Адже для того, щоб гідно відповісти на виклики сучасності та ефективно конкурувати із іноземними виробниками на світових ринках, Україна має у повній мірі використовувати ті переваги, якими вона володіє ще з радянських часів. Космічна галузь складає одну із значних конкурентних переваг вітчизняної економіки, яка до нашого часу так і не була повністю реалізована.

Сутність та механізм відтворення космічної галузі, а також значення і закономірності її розвитку були висвітлені у вітчизняній науковій економічній літературі. Належне місце в розробці даної наукової тематики займають праці Алексєєва Ю.С., Бендикова М.А., Варналія З.С., Дульської І.В., Рогача О.І., Сіденка В.Р., Циганова С.А., Черкасової А.В., Шевцова А.І.

Українське законодавство визначає, що є необхідність у залученні інвестицій у космічну галузь, зокрема, це визначено в ч. 3 ст. 3 Закону України “Про державну підтримку космічної діяльності”: метою державної підтримки космічної діяльності є створення економічних умов і надання гарантій для залучення інвестицій (у тому числі іноземних) в розвиток космічної галузі [1]. Одним з основних напрямів космічної галузі України є модернізація існуючих та створення нових зразків ракетної та ракетно-космічної техніки. Реалізація такого напрямку дозволяє зменшити бюджетне навантаження, позбавитися залежності від традиційних партнерів, об'єднати нові технології сторін для створення ракетно-космічної техніки

з більш високими характеристиками та отримати фінансову підтримку за рахунок комерційних пускових послуг. На сьогодні космічна галузь України співпрацює з 208 компаніями й організаціями різних регіонів світу: в американському регіоні - із 44 компаніями, європейському - 56, азійсько-Тихоокеанському - 34, у країнах Близького Сходу та Африки - 74 компаніями [2].

Українські підприємства, які займаються науковими дослідженнями та виробництвом високотехнологічної космічної продукції використовують всі можливі шляхи пошуку джерел фінансування для своїх проектів: бюджетні кошти, залучають приватний капітал, використовують нерозподілений прибуток підприємства, беруть позики як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках, укладають міжнародні контракти.

Найбільш комерціалізованими й інноваційно-перспективними напрямками космічної діяльності в Україні є: космічний зв'язок; запуски корисних навантажень на орбіту; дистанційне зондування Землі; геоінформаційне картографування; навігація рухливих об'єктів на суші й морі; послуги природно-кліматичного моніторингу; космічні послуги соціального призначення й ряд інших. В Україні фінансування зазначених програм відбувається за державні кошти. Доля ж залучених коштів іноземних компаній незначна. На реалізацію космічних програм до 2032 року Кабінетом міністрів України передбачено 38,5 млрд грн (4,8125 млрд дол.). Це приблизно складає 2 млрд грн (250 млн дол.) на рік. У порівнянні НАСА витрачає 18,72 млрд дол. на рік серед них "Дослідницькі системи" (20,0 %) та "Експлуатація космічних систем" (32,8 %) [3].

Останніми розробками у космічній галузі є винаходи учених-механіків спільно з фахівцями "ДБ КБ Південне імені М.К. Янгеля", які розробили спеціальний модуль відведення третього ступеня ракети-носія, який, серед іншого, пропонується використовувати для відведення з орбіти третього ступеня ракети-носія "Циклон 4М" і космічних апаратів, що відпрацювали термін свого існування.

Модель стратегічного управління інвестуванням високотехнологічного підприємства, основою якої є стратегічне планування, або процес формування, оцінки і прийняття стратегій розвитку підприємства, передбачає позиціонування

підприємств ракетно-космічної галузі зокрема на міжнародному ринку, що значною мірою визначається своєю специфікою і формується умовами зовнішнього середовища та перспективами розвитку при досягнутому рівні стратегічного управління. Водночас стратегія міжнародного інвестиційного співробітництва підприємства є однією із важливих складових стратегічного плану підприємства й системи його стратегічного управління.

Процес розробки інвестиційної стратегії підприємства включає такі основні етапи: аналіз тенденцій розвитку світового ринку космічних товарів і послуг, зовнішньої політики і прогноз фінансування космічних програм різних країн світу; узагальнення міжнародних договорів, конвенцій, декларацій, двосторонніх міжнародних договорів України; розробка довгострокової стратегії міжнародного співробітництва з урахуванням наявного і прогнозованого стану на зовнішніх ринках, а також можливостей та очікуваних змін в умовах функціонування галузі, підприємства; аналіз науково-технічного і кадрового потенціалу, джерел фінансування головних напрямів розвитку міжнародного співробітництва підприємства; вивчення цін на конкретні вироби і формування оптимальної ринкової ціни [1].

Отже, слід зазначити, що актуальність і гострота проблеми забезпечення прискореного розвитку економіки України свідчить про об'єктивну необхідність подальшого дослідження механізмів фінансування відтворювальних процесів у космічній галузі України. Комплексного аналізу потребує стратегія розбудови міжнародного співробітництва у космічній галузі, а також напрямки гармонізації вітчизняного нормативно-правового поля у сфері регулювання інвестицій у космічну галузь із відповідними нормами законодавства ЄС. Таким чином, актуальність проведення подальших досліджень у даному напрямку є беззаперечною.

Список використаних джерел:

1. Бухун Ю.В. Особливості фінансування космічної галузі в Україні / Ю.В. Бухун // Вісник економіки транспорту і промисловості. — 2013. — Вип. 42. — С. 206—210.
2. Горбулін В.П. Космічна галузь України: пріоритетні напрями діяльності в нових умовах/ В.П. Горбулін, В.С. Шеховцов, А.І. Шевцов //Стратегічні пріоритети. Сер.: Політика. — 2016.— № 1. — С. 5 — 12.
3. Дегтярев О.В. Основні напрямки комерціалізації ракетно-космічної галузі (на прикладі ДКБ «Південне») // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Інвестиційні стратегії сталого розвитку». – Дніпропетровськ. – Т. 1, 27-28 лютого 2013 р. – С. 38-42.
4. Закон України “Про державну підтримку космічної діяльності” ВВР, 2000, № 22, ст.172. [Електронний ресурс]: [Режим доступу]. – <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1559-14>.
5. Річні звіти НАН України / Головна сторінка публічного порталу НАН України [Електронний ресурс]: [Режим доступу]. – <http://www.nas.gov.ua/UA/Activity/reports/Pages/default.aspx>.